

z p r a v o d a j

XXVII. ročník

6

2016

TÉMA

- 2 Editorial
Slovensko se ujímá předsednictví EU a má aeromobil!
- 3 Evropské sektorové trendy v příštím desetiletí
Budoucí trendy v poptávce po kvalifikacích a v jejich nabídce v Evropské unii.
- 6 Odborné vzdělávání a příprava pro dospělé v Estonsku
Zpráva Estonské národní revizní kanceláře.
- 7 Šetření Defis – profesní příprava v podniku
Ve Francii platí již přes 40 let povinnost zaměstnavatelů financovat profesní přípravu.
- 9 Rámec regulovaných kvalifikací
Nový Regulated Qualifications Framework ve Spojeném království.
- 9 Vzkaz Stephena Hawkinga stresovaným čínským studentům
Letos skládá dvoudenní přijímací zkoušky na vysokou školu (gaokao) kolem 9,4 milionů studentů.
- 10 Studnice zdrojů STEM pomáhá zlepšovat vyučování v Evropě
Jak zvýšit zájem studentů o přírodní vědy, techniku, inženýrství a matematiku.
- 11 Postupové cesty ke studiu na VŠ ve Spojeném království
Na VŠ nyní přichází více studentů z odborně zaměřeného středního vzdělávání než dříve.
- 12 Deset opatření, která pomohou lidem v Evropě k lepším dovednostem
Evropská komise předložila novou komplexní agendu dovedností pro Evropu.
- 13 Intenzivní kontakt s jazykem při učení němčiny je základem úspěchu
Metody doporučované odborníky učitelům němčiny jako druhého jazyka.
- 15 Co nového v časopisech
Journal of Vocational Education Training, 2016, no 2; Nový Prostor, 2016, č. 479.
- 15 Nové knihy v knihovně
Stručná historie času od velkého třesku k černým díram; Skandinávské zkušenosti s inkluzivním vzděláváním.
- 16 Zajímavé internetové adresy
Internet of Things; Zapleteno.

Editorial

Od 1. července se předsednictví Evropské unie ujímá Slovensko. Při této příležitosti vystaví v budově Justus Lipsius v Bruselu svůj jedinečný vynález – aeromobil. Technické údaje mluví za vše. Toto auto na silnici a letadlo ve vzduchu váží 450 kilogramů, je poháněno motorem Rotax 912 s výkonem 100 hp nebo 75 kW a jeho maximální rychlost na silnici dosahuje 160 km/h, přičemž pouze 130 km/h stačí

k tomu, aby se odpoutalo od země a vzletlo do oblak. K proměně auta v letadlo stačí stisknout tlačítko, rozpětí křídel činí 8,2 metru. V režimu automobilu je spotřeba 8 litrů na 100 kilometrů, v režimu letadla 15 litrů za hodinu. Plná nádrž vystačí na překonání vzdálenosti 875 kilometrů po silnici, nebo 700 kilometrů ve vzduchu.

V článku o šetření Defis převzatého z bulletinu Bref du Céreq, který vydává Středisko pro studium a výzkum kvalifikací sídlící v Marseille, se píše o reglementované profesní přípravě (la formation réglementaire). Termíny reglementární, reglementace, reglementovat byly přejaty do češtiny – viz Slovník spisovného jazyka českého (Academia, 1966) nebo Akademický slovník cizích slov (Academia, 1995). V průběhu doby se evropskou lingua franca stala angličtina, a adjektivum réglementaire nahradilo adjektivum regulated (viz Regulated Qualifications Framework na straně 9), a proto i my teď máme regulovanou profesní přípravu. Dříve se v češtině regulovaly většinou jen vodní toky.

Angličtina je také hlavním dorozumívacím jazykem v Evropské unii a v jejích institucích, i když se většina dokumentů překládá i do všech ostatních úředních jazyků. Překladatelé by však měli mít na paměti, že některá anglická slova mají více významů, z nichž si rodilí mluvčí podle kontextu vyberou ten správný. Překladatelé by měli postupovat také tak. Na straně 12 je otiskeno Deset opatření, která pomohou lidem v Evropě k lepším dovednostem, v podobě, do jaké byl text oficiálně přeložen do češtiny. Anglické slovo skill má však podle Velkého anglicko-českého slovníku (LEDA, 2006) více významů: schopnost, dovednost, zručnost, šikovnost, umění, zručnost, znalost, odbornost a v množném čísle i kvalifikace. Výraz dovednost některé z dalších významů nezachycuje. Překladatelé do francouzštiny, němčiny, italštiny a portugalštiny si pomohli všeobecnějším (a podle našeho názoru vhodnějším) slovem kompetence, v polštině mají znalosti, ve slovenštině se podobně jako my rozhodli pro zručnosti. A přitom na aeromobil by zručnosti samy o sobě, bez znalostí, určitě nestačily! Možné také je, že se od lidí, jimž je Deset opatření určeno, žádné velké přemýšlení nečeká.

VEU je v současné době nedostatek studentů v přírodovědných a technických oborech. Přilákat ke studiu by je měl projekt SCIENTIX 2, který navazuje na první projekt pod stejným názvem, který byl zahájen v roce 2010 a úspěšně ukončen v roce 2013. Jeho úkolem je mimo jiné získat pro studium těchto oborů více dívek.

Až budete o prázdninách cestovat po světě, možná vám přijdou vhod některé rady z článku na straně 13–14 o tom, že intenzivní kontakt s jazykem, kterému se chcete naučit, je základem úspěchu. Připojili jsme k němu mapku, která ukazuje, jak se v Evropě říká Dobrý den nebo Ahoj. Může se hodit.

Tak u srpnového čísla na shledanou, see you, au revoir, auf Wiedersehen, arrivederci, hasta la vista, pa återseende, do widzenia, slán, näkemiin, dovidenia!

AK

Evropské sektorové trendy v příštím desetiletí

Prognóza vývoje kvalifikací, kterou Cedefop publikoval v roce 2016, ukazuje budoucí trendy v poptávce po kvalifikacích a jejich nabídce v Evropské unii (EU). V trendech se odrážejí hlavně demografické změny, požadavek lepšího přístupu ke vzdělávání, technický pokrok a klimatické změny.

Uvedené změny budou od nynějška do roku 2025 ovlivňovat zaměstnanost, povolání a kvalifikace ve všech sektorech v EU různým způsobem, zejména:

- **podporováním růstu zaměstnanosti ve službách**

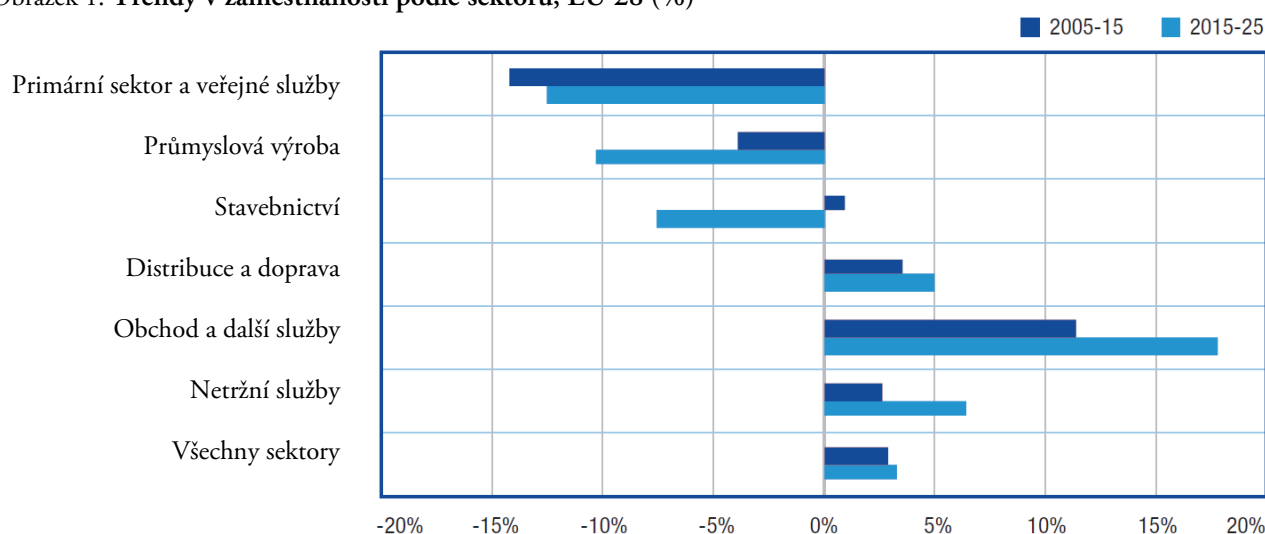
Očekává se, že nárůst počtu zaměstnání v EU bude největší v obchodních službách, kde by mělo být v roce 2025 obsaženo 30 % všech zaměstnání v EU. Zaměstnanost by měla nadále klesat v primárním sektoru a ve výrobě. Trendy v zaměstnanosti se samozřejmě v jednotlivých sektorech liší, například v netržních službách (hlavně ve službách veřejného sektoru) se očekává pokles počtu zaměstnaných ve veřejné správě a v sektoru

obran, ale nárůst počtu pracovních míst ve vzdělávání a ve zdravotnických a sociálních službách;

- **zvýšením potřeby vyšších kvalifikací (ISCED 5 a výše)**

Očekává se, že ve všech sektorech bude zaměstnáno více vysoce kvalifikovaných lidí v reakci na kombinaci faktorů poptávky a nabídky. Technika nahrazuje rutinní úkoly, a proto jsou zaměstnání náročnější a vyžadují vyšší kvalifikace (viz níže). Míra dosaženého vzdělání v EU roste, a tím se podstatně zvětšuje skupina lidí s vysokou kvalifikací – pokud bude poptávka po zaměstnancích nízká, budou někteří lidé přijímat zaměstnání, která jsou pod jejich kvalifikační úrovní;

Obrázek 1. Trendy v zaměstnanosti podle sektorů, EU 28 (%)

- **vysokou poptávkou po nahrazování**

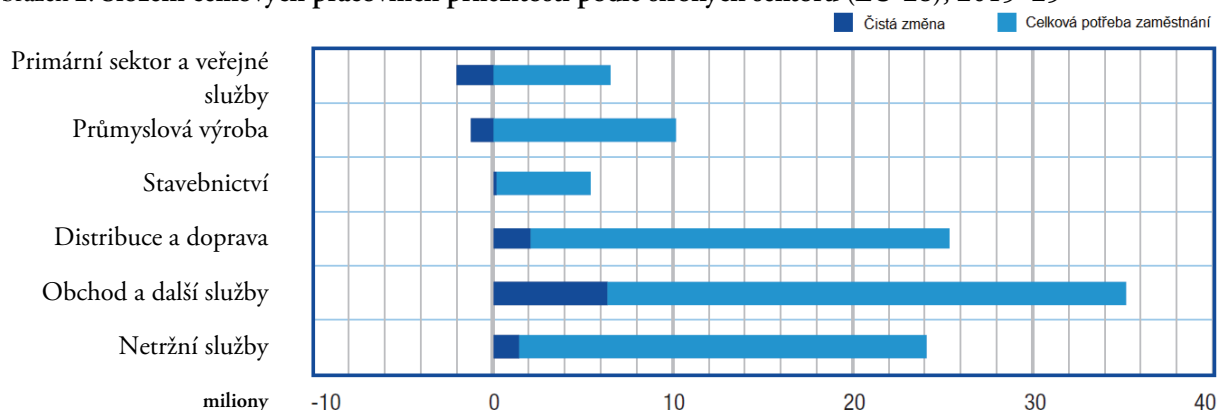
Navzdory vzrůstající poptávce po kvalifikacích vysoké úrovně vyžaduje asi 47 % zatím jen kvalifikace střední úrovně. Demografické trendy znamenají, že asi 14 z každých 15 nabízených zaměstnání bude nahrazovat odcházející pracovníky, z nichž většina bude odcházet do důchodu. V mnohých případech nebude na trh práce vstupovat dost mladých lidí, aby nahradili ty, co odešli;

- **změnami v obsahu zaměstnání a v úkolech**

Technický pokrok prostřednictvím automatizace a vlivu „internetu věcí“¹, který je někdy nazýván 4. průmyslovou revolucí, bude mít zřejmě velké a trvající účinky na obsah zaměstnání a úkolů. Automatizace využívající roboty a umělou inteligenci už nahrazuje

rutinní úkoly v zaměstnáních „modrých i bílých límečků“ na všech kvalifikačních úrovních. Ale technikou vyvolané nové formy spolupráce a shromažďování dat mění i organizaci práce a výrobní postupy, včetně pracovní doby a místa. Vytvářejí se také nové druhy práce. V posledních deseti letech se objevil například manažer sociálních médií / online společenství a specialista na optimalizaci vyhledávacích strojů (*search engine*). Tyto změny vyžadují, aby lidé vykonávali mnohem složitější úkoly, které kombinují technické a generické kompetence (např. komunikaci a týmovou práci). Posun k zelenější a udržitelnější ekonomice bude navíc zvyšovat poptávku po zelených kompetencích a zaměstnáních napříč sektory.

Obrázek 2. Složení celkových pracovních příležitostí podle širokých sektorů (EU-28), 2015–25

Vliv na potřeby vzdělávání a přípravy

Má-li OVP podporovat pracovní síly v EU v přípravě na anticipaci účinků těchto trendů, musí zajistit:

- rozmanitost kvalifikací v sektorech, zemích a na kvalifikačních úrovních;
- širší kompetenční profily v povoláních a kvalifikacích, a profily kombinující odborné kompetence a kompetence v chování;
- získávání nových specializovaných a odborných kompetencí, protože ty se v průběhu pracovního života mění mnohem rychleji.

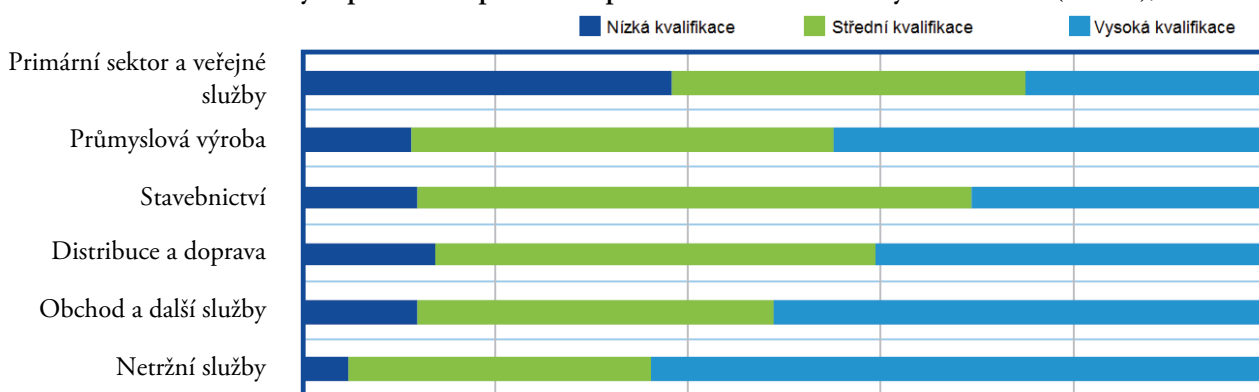
Trh práce bude nabízet méně příležitostí lidem s nízkou nebo žádnou kvalifikací, a proto je důležité,

aby mladí lidé neopouštěli vzdělávání a profesní přípravu předčasně.

Demografický vývoj a změny v obsahu práce zdůrazňují význam další odborné přípravy. Příležitosti k cílenému přeskolování a zvyšování kvalifikace by stárnoucím evropským pracovním silám měly pomoci, aby se přizpůsobily změnám, které přináší technický pokrok, flexibilnější formy organizace práce, nové materiály a postupy, změny ve směrnicích a potřeba ekologické udržitelnosti.

Na trh práce vstupuje méně mladých lidí, což také zdůrazňuje význam politiky profesní přípravy a povzbuzování lidí k účasti na trhu práce.

Obrázek 3. Rozdělení celkových pracovních příležitostí podle kvalifikací v 6 širokých sektorech (EU-28), 2015–25

Přehled sektorových trendů

Primární sektor a veřejné služby

Zaměstnanost v primárním sektoru a ve veřejných službách bude v EU nadále klesat. Největší pokles se očekává v Estonsku, Chorvatsku, Itálii, Maďarsku a v Polsku. Přes celkově nižší počet zaměstnání bude v roce 2025 v primárním sektoru a ve veřejných službách stále zaměstnáno zhruba 30 % pracovních sil v Rumunsku a 20 % v Bulharsku. Pokles zaměstnanosti v tomto sektoru způsobila většinou ztráta pracovních míst v zemědělství v důsledku urbanizace, globální konkurence, nižších veřejných subvencí, klimatických změn a technického pokroku. Technický pokrok spolu

s deregulací a v některých členských státech s privatizací poskytovatelů jsou faktory, které zřejmě povedou ke ztrátám zaměstnání ve službách (dodávky elektřiny, plynu a vody).

Zaměstnanosti v tomto sektoru budou nadále dominovat kvalifikovaní pracovníci v zemědělství a rybářství, jejich podíl na zaměstnanosti však bude klesat. Technický pokrok spojený s environmentální udržitelností povede k většímu počtu zaměstnání pro odborníky a techniky a přidružené odborníky v tomto sektoru. Očekává se, že počet zaměstnání pro povolání vyžadující jen nízkou kvalifikaci také poroste, což může vést k polarizaci zaměstnání v sektoru.

Trend k povoláním vyšší úrovně by se měl projevit v poptávce po kvalifikovanějších lidech. Sektor je však charakterizován vysokou poptávkou po nahrazování, protože mnozí lidé budou v příštích deseti letech odcházet do důchodu, zejména v zemědělství. V důsledku toho bude sektor stále poskytovat velký počet zaměstnání pro pracovníky se střední nebo nízkou kvalifikací.

Průmyslová výroba

Podíl zaměstnanosti v evropské průmyslové výrobě bude do roku 2025 nadále klesat, dokonce i v zemích se silnou tradicí této výroby, jako jsou Francie a Německo. O zaměstnání by však mělo přijít daleko méně pracovníků než v předchozím desetiletí. Průmyslová výroba zůstane v roce 2025 hlavním zaměstnavatelem poskytujícím přibližně 12 % všech zaměstnání v Evropě jako celku a podstatně více v některých zemích: 23 % v ČR, 19 % na Slovensku, 18 % v Maďarsku a Slovinsku.

Trendy v zaměstnanosti se v rámci tohoto sektoru liší. Očekává se, že se zaměstnanost bude zvyšovat ve výrobě motorových vozidel a dalších strojů a zařízení, ale podstatně poklesne v textilním a kožedělném průmyslu, v oděvnictví a v kovovýrobě.

Řemeslníci a pracovníci z příbuzných oborů zůstanou jádrem sektoru a v roce 2025 budou představovat zhruba třetinu zaměstnání v sektoru, i když méně než v roce 2015. Podíl zaměstnání pro odborníky se má podle odhadů do roku 2025 zvýšit z 10 % na 12 %. Tento trend by měl pokračovat, protože zhruba dvě třetiny nových pracovních míst ve výrobě v příštích 10 letech by měly být určeny pro odborníky, techniky a přidružené odborníky. Vzhledem k technice, integrovanějším hodnotovým řetězcům jdoucím napříč sektory a outsourcingu se očekává, že v roce 2025 bude 45 % zaměstnání vyžadovat kvalifikace vysoké úrovně, v roce 2015 to bylo jen 28 %.

Stavebnictví

Vyhlídky pro stavebnictví jsou na evropské úrovni relativně stabilní. Očekává se, že v roce 2025 bude v tomto sektoru pracovat kolem 6 % evropských pracovních sil, podobně jako v roce 2015. Ve dvou třetinách členských států je prognóza zaměstnanosti ve stavebnictví vyšší, než je průměr EU, např. v Chorvatsku (12 %), v Lucembursku (11 %) a v Irsku (10 %), což znamená, že se celkový počet zaměstnání ve stavebnictví snížil mezi rokem 2005 a 2015 téměř o polovinu. Naproti tomu se očekává snížená míra zaměstnanosti ve stavebnictví v Německu, Rumunsku a ve Spojeném království.

Více než polovina zaměstnání ve stavebnictví bude v roce 2025 pro řemeslníky a pracovníky z příbuzných oborů. V sektoru však bude zvýšená poptávka po kvalifikovaných pracovnících, z nichž bude v roce 2025 asi

13 % zaměstnaných jako technici a přidružení odborníci, ve srovnání s 11,5 % v roce 2015. Kvalifikace ve stavebnictví se pravděpodobně budou měnit tak, aby odpovídaly požadavkům na „zelené“ a energeticky efektivní stavby, které se řídí novým designem a používají nové materiály. Prognózy naznačují, že poptávka po lidech s vysokou kvalifikací by se mohla zdvojnásobit, takže by v roce 2025 mohla představovat třetinu všech zaměstnání ve stavebnictví.

Distribuce a doprava

Sektor distribuce a dopravy by se měl trochu rozšířit a v roce 2025 by měl zaměstnávat zhruba čtvrtinu pracovních sil EU – od 20 % ve Švédsku až do 34 % v Řecku a 37 % na Kypru. Růst zaměstnání se očekává ve většině částí sektoru, zejména ve velkoobchodě a maloobchodě a v ubytování a ve stravovacích službách, méně zaměstnání bude v pozemní a lodní dopravě.

Profesní struktura sektoru je relativně stabilní. Vysoká míra interakce s lidmi způsobuje, že pracovní úkoly v tomto sektoru jsou méně rutinní a méně ohroženy tím, že by mohly být nahrazeny technikou. Nové technologie a klimatické změny však stojí za rostoucí poptávkou sektoru po lidech s vysokou kvalifikací. Podíl zaměstnání vyžadujících kvalifikace vysoké úrovně by se měl do roku 2025 téměř zdvojnásobit na 41 %, s přibližně 50 % zaměstnání vyžadujících kvalifikace střední úrovně. Poptávka po vysoce kvalifikovaných lidech je očekávána ve skladovacích a poštovních službách, protože bude pravděpodobně odrážet zvýšenou složitost zaměstnání ve skladování/logistice, zahrnující technické, strojírenské, matematické, manažerské a interpersonální kompetence.

Obchod a další služby

Růst zaměstnání v EU bude podle prognóz poháněn hlavně obchodem a dalšími službami. Tento sektor by měl podle očekávání představovat asi 30 % všech zaměstnání a do roku 2025 přinést 95 % ze všech nových zaměstnání v EU. Tento sektor je zvláště velký v Lucembursku, kde by měl v roce 2025 představovat kolem 39 % všech zaměstnání, ve Spojeném království (33 %) a v Itálii (32 %).

Zaměstnanost v tomto sektoru poroste zvláště v právnických, účetnických a konzultačních službách a v administrativních a podpůrných službách (kde je vysoká potřeba nahrazování lidí opouštějících povolání nebo odcházejících do důchodu). Kromě malého poklesu v podílu úřednických zaměstnání, odrážejícího trend nahrazování rutinních úkolů technikou, který se projevuje i v jiných sektorech, nedochází k žádným větším změnám v profesní struktuře sektoru.

Sektor zahrnuje širokou řadu oborů od počítačových a informačních služeb po bankovníctví a finance, které

tradičně vyžadují vysoce kvalifikované zaměstnance. Očekává se, že přechod k vysoce kvalifikovaným zaměstnáním se bude v letech 2015 až 2025 zrychlovat. Zhruba polovina zaměstnání v obchodu a dalších službách bude v roce 2025 vyžadovat kvalifikace vysoké úrovně, v roce 2015 to bylo jen 41 %. Zaměstnání vyžadující střední kvalifikace zůstanou v roce 2025 kolem dnešních 40 %, zatímco podíl zaměstnání s nízkou kvalifikací by měl výrazně poklesnout z téměř jedné pětiny v roce 2015 na zhruba jednu desetinu v roce 2025.

Netržní služby

Netržní služby (hlavně služby veřejného sektoru) by měly v roce 2025 zaměstnávat kolem čtvrtiny evropských pracovních sil; od 12 % v Rumunsku do 35 % ve Švédsku. Celkově se bude zaměstnanost v tomto sektoru zvyšovat, ale nerovnoměrně. Zatímco zaměstnanost ve zdravotnictví a školství se bude zvyšovat, ve veřejné správě a v sektoru obrany se očekává pokles.

Profesní struktura sektoru by měla zůstat dost stabilní, to znamená, že odborníci, technici a přidružení odborníci budou v roce 2025 tvořit přibližně 55 % pracovních sil.

Technické inovace, přeshraniční mobilita zdravotníků (zdravotní a sociální péče) a stárnoucí učitelé (školsství) mění povahu zaměstnání a kvalifikací v tomto sektoru. Tyto změny by měly zvýšit podíl zaměstnání vyžadujících vysokou míru kvalifikace z 50 % v roce 2015 na 55 % v roce 2025.

AK

¹IoT (Internet of Things), česky „internet věcí“ – viz rubriku *Zajímavé internetové adresy*.

Pramen: *European sectoral trends the next decade*. Cedefop, 2016. 8 p. <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/8093>

Odborné vzdělávání a příprava pro dospělé v Estonsku

Jaké vzdělání a odborný základ mají dospělí, kteří se účastní odborného vzdělávání a přípravy, a jak se po absolvování OVP zlepšují jejich vyhlídky na trhu práce? Nová zpráva Estonské národní revizní kanceláře

ře objasňuje, jak OVP přispívá k národním prioritám tím, že podporuje vzdělávání, zaměstnanost a kariérní rozvoj dospělých.

Téměř jedna třetina populace v produktivním věku 25–64 let v Estonsku nemá odborné nebo vysokoškolské vzdělání. Úkolem vlády je do roku 2020 snížit tento podíl na méně než čtvrtinu.

OVP pro dospělé obstarává v Estonsku velmi rozličné potřeby. 44 % z estonských dospělých zapojených v programech OVP nemá odborné nebo profesní kvalifikace. Více než polovina z celkového počtu vzdělávaných v rámci OVP pro dospělé však v programech navazuje na své předchozí vzdělání (20 % absolventů vysokých škol a 36 % absolventů počátečního OVP). Mezi oblíbené programy patří obchodní služby, zahradnictví a turismus, catering a ubytovací služby.

Před vstupem do OVP bylo 23,2 % dospělých registrováno jako nezaměstnaných. Po absolvování se riziko nezaměstnanosti snížilo. Studie také zdůrazňuje zvýšení mezd a větší zapojování do podnikatelských aktivit u absolventů OVP pro dospělé.

Zpráva ukazuje na nerovnoměrný návrat různých skupin dospělých ke vzdělávání. Ti, kdo vstoupili do OVP po absolvování vysoké školy, mají lepší šanci na zlepšení své zaměstnatelnosti ve srovnání s těmi, kteří nemají žádné odborné nebo profesní kvalifikace.

Zjištění ukazují na potřebu přilákat do OVP více dospělých, zejména těch, kteří nemají žádnou kvalifikaci, jsou neaktivní nebo mají nestabilní či nízký příjem, a na potřebu podpořit je v jejich vzdělávání.

Dát vzdělání lidem bez odborné kvalifikace je možnost, která by měla zlepšit rozvoj příležitostí v estonské ekonomice.

AK

Pramen: *VET for adults in Estonia makes finding work easier*. In: *Skillset and Match*. CEDEFOP's magazine promoting learning for work, Issue 7, May 2016, p. 21.

REFERNET ESTONIA www.innove.ee/refernet

Šetření Defis – profesní příprava v podniku

V roce 2015 se uskutečnilo Šetření Defis¹, které se zabývalo profesní přípravou a dráhami zaměstnanců. Výsledky šetření poskytují podrobnější pohled na to, jak podniky využívají další profesní přípravu. Objevují se nové dimenze, např. význam reglementované² profesní přípravy a využívání externí expertízy pro vytvoření strategie profesní přípravy, potvrzování dlouhodobých zjištění o rozdílech mezi malými a velkými podniky.

Již přes 40 let zavedená povinnost zaměstnavatelů financovat profesní přípravu dělá z podniku nejen hlavního finančníka, ale také místo realizace a rozvoje další profesní přípravy zaměstnanců. Zároveň způsobuje, že se profesní příprava omezuje na započitatelné položky. Jedním z hlavních důsledků toho je, že se profesní příprava ve Francii přednostně poskytuje formou „kurzů a stáží“ mimo pracoviště.

Ve francouzském systému nadále přetrvává nerovnost v přístupu zaměstnanců k profesní přípravě podle velikosti podniku. To vysvětluje, proč se v agendách sociálních partnerů a veřejných úřadů objevují snahy o poskytnutí přístupu k profesní přípravě pro zaměstnance velmi malých podniků (*très petites entreprises* – TPE) a malých a středních podniků (*petites et moyennes entreprises* – PME), s předností pro nejméně kvalifikované zaměstnance. Paritní orgány pověřené shromažďováním příspěvků na další profesní přípravu (*organismes paritaires collecteurs agréés* – OPCA) mají přimět podniky k tomu, aby si stanovily cíle a praktické provádění profesní přípravy. Poslední reforma má také propagovat strategické využití profesní přípravy jako investice do budoucího rozvoje podniku a podněcovat k používání rozmanitějších forem profesní přípravy.

Šetření Defis iniciovali sociální partneři v rámci Národní rady pro evaluaci profesní přípravy (*Conseil National d'Évaluations de la Formation Professionnelle* – CNEFP) a navrhl ho Céreq. Defis umožňuje obnovit přístup k přípravě v podnicích rozšířeným dotazováním. První prezentované analýzy potvrdily některá standardní zjištění. Vysvětlily i otázky vyvolané nejnovějším zákonem o další profesní přípravě z března 2014.

Mezi povinnostmi a investicí – proč poskytovat profesní přípravu?

Potvrdil se názor, že rozsah profesní přípravy se zvětšuje s velikostí podniku, jak ukazují a objasňují i výsledky z oddílu „podniky“ v Defis. Podniky byly dotazovány na veškerou přípravu uskutečňovanou v průběhu roku 2014 bez ohledu na její formu. Toto rozšíření škály profesní přípravy nemodifikuje obvyklou hierarchii.

Všechny velké podniky, na rozdíl od těch nejmenších, využívají plné spektrum druhů profesní přípravy. Například přípravu na pracovišti využívají všechny velké podniky, zatímco u podniků s 10 až 19 zaměstnanci je to jen polovina.

Shromážděná data umožňují také zjišťovat cíle, jaké podniky poskytující profesní přípravu sledují, a tak lépe porozumět jejich úsilí. Více než třetina vzdělávacích podniků financuje profesní přípravu hlavně proto, aby splnila předepsané požadavky. To platí hlavně pro malé podniky.

Jen povinnou profesní přípravu financuje:

- 34 % podniků s 10 až 19 zaměstnanci,
- 20 % podniků s 10 až 49 zaměstnanci,
- 15 % podniků s 2000 a více zaměstnanci.

Reglementovaná profesní příprava je velmi důležitá v některých sektorech, například v dopravě – 95 % podniků v tomto sektoru poskytuje reglementovanou profesní přípravu, 53 % z nich žádnou jinou přípravu nefinancuje. Ekvivalentní situace je v těžářském, energetickém, vodohospodářském a stavebním průmyslu a v nakládání s odpadem.

Hlavním cílem většiny podniků s 500 a více zaměstnanci je naopak podporovat změny různého druhu (organizační, technické apod.). To se týká také podniků v oboru informací a komunikace (52 %) a výroby elektrického, elektronického a počítačového vybavení (40 %).

Podniky se různě vybavují pro poskytování profesní přípravy zaměstnancům

Šetření Defis potvrzuje, že podniky (bez ohledu na velikost nebo sektor), které poskytují účinnou podporu opatřením profesní přípravy, jsou také ty, jejichž zaměstnanci mají dobré šance na účast ve vzdělávání. Míra organizace poskytování profesní přípravy je určována pomocí pěti procedurálních nebo strategických kritérií: přítomnost služby nebo osoby, která se zcela nebo částečně věnuje profesní přípravě; kanál pro šíření informací o profesní přípravě; postupy pro identifikaci potřeby profesní přípravy; metody analýzy potřeb kvalifikací a kompetencí.

Povinná a reglementovaná profesní příprava zde také tvoří výjimku – podniky, které se jí zabývají, vytvářejí nejméně mechanismů a nástrojů věnovaných profesní přípravě. Týká se to zvláště malých podniků v sektoru ubytování a stravování nebo stavebnictví. Použití profesní přípravy z hlediska perspektivní strategie (doprovázené zavedením nových nástrojů, přechodem na vyšší úroveň, inovacemi atd.) je velmi omezené.

Určující roli nástrojů v rozvoji profesní přípravy zaměstnanců hrají sociální partneři a veřejné úřady poskytující podpůrná opatření malým podnikům.

Využití externích organizací

OPCA jsou upřednostňovaní partneři pro podporu podniků při zavádění profesní přípravy, na pomoc jsou však volány i jiné organizace. Povaha těchto „podporovatelů“ závisí na cílech, kterých podniky chtějí profesní přípravou dosáhnout, ale také na interních nástrojích, zapojení podniků do sítí, na velikosti podniku a sektoru činnosti.

Podniky s 250 až 499 zaměstnanci a ty, které jsou nejlépe vybaveny pro poskytování profesní přípravy, se nejčastěji uchylují k externím orgánům, zejména k OPCA. Další přehled – viz tabulka.

Konzultanti jsou, bez ohledu na velikost podniku, zváni v případě, že opatření profesní přípravy jsou spojena se získáním certifikátu kvality. A také pokud ředitel podniku nebo člen oddělení lidských zdrojů je zapojen v síti nebo v asociaci podnikatelů nebo ředitelů lidských zdrojů.

Je třeba zdůraznit úlohu účetních v malých podnicích. Úzce spolupracují s ředitelem podniku v administrativních a finančních záležitostech i v otázkách řízení a vzdělávání lidských zdrojů. 19 % podniků s 10 až 19 zaměstnanci uvedlo, že jim ve třech posledních letech účetní radili o poskytování profesní přípravy. Účetní nejsou specializováni na tyto otázky, a proto poskytovali výhradně rady z administrativní a finanční oblasti.

Co podniky očekávají od OPCA ?

Šetření zaznamenalo různé služby, které OPCA mohou podnikům nabídnout: evaluaci kompetencí nebo po-

třeby profesní přípravy, evaluaci návrhu nabídek profesní přípravy, návrhu nástrojů pro vytvoření plánu profesní přípravy, finanční podporu, rady ve finančních nebo právních otázkách, informace o postupech a nabídce profesní přípravy v oboru.

Největší očekávání jsou v oblasti financí. Podniky samozřejmě žádají o finanční podporu ze vzájemných fondů. Zároveň chtějí poradit v oblasti optimalizace svých rozpočtů na vzdělávání. Tento zájem se samozřejmě zvyšuje s velikostí podniku.

Vysoká očekávání jsou spojena s návštěvou poradců OPCA v podniku. Ta má význam především pro malé podniky, které zavedou do nového přístupu k profesní přípravě. Tyto návštěvy jsou poměrně časté: poradci OPCA byli ve 45 % podniků s 10 až 19 zaměstnanci, u podniků s 250 a více zaměstnanci to bylo 85 %.

První analýza výsledků šetření Defis ukázala diverzitu profilů podniků podle jejich využívání profesní přípravy a zejména podle toho, zda ji považují za strategickou investici pro svůj rozvoj, nebo za povinnost. U nejmenších podniků a v některých sektorech má povinná a reglementovaná profesní příprava největší podíl. Díky novým spojením s OPCA však začínají uvažovat i o profesní přípravě všeobecně.

Různé postoje a praktiky podniků analyzované v tomto článku do značné míry určují přístup zaměstnanců k další profesní přípravě a k jejich odbornému vývoji. Kombinováním kontextuální dimenze podniku a longitudinální dimenze profesní dráhy zaměstnanců, které budou sledovány příštích pět let, přinese šetření Defis nové vysvětlení role další profesní přípravy v sekularizaci profesních drah.

AK

¹ *Dispositif d'enquêtes sur les formations et itinéraires des salariés*

² Reglementovaný znamená upravovaný předpisy, viz též *Terminologie (odborného) vzdělávání, Zpravodaj 10/2005, s. 5–6, nebo Zpravodaj 3/2006, s. 2.*

Pramen:

Duboi, Jean-Marie, Marion-Vernoux, Isabelle, Noack, Edmond. *Le dispositif d'enquêtes Defis : un nouveau regard sur la formation en entreprise. Bref du Céreq, 2016, no 344, 4 p.*

Organizace, které podniky žádají o radu v politice profesní přípravy, podle velikosti podniků (v %)						
Počet zaměstnanců	OPCA	Vzdělávací organizace	Zástupci profesních organizací	Účetní	Konzultant	Obchodní a prům. komory
10–19	33	34	16	19	10	11
20–49	44	35	16	15	16	8
50–249	53	36	15	6	15	10
250–499	60	39	20	2	16	8
500–1999	51	28	18	2	15	7
2000 a více	46	30	20	1	24	9
Celkem	40	35	16	16	13	10

Rámcem regulovaných kvalifikací

Nový Rámcem regulovaných kvalifikací (Regulated Qualifications Framework – RQF) ve Spojeném království poskytuje jednotný a jednoduchý systém pro zařazení všech regulovaných kvalifikací.

Nový rámec vypadá jako regál v knihovně, na kterém jsou kvalifikace řazeny na policích podle své úrovně a rozsahu.

Kvalifikace na jakékoliv

úrovni mohou být navzájem velmi odlišné, např. pokud jde o velikost a účel. Kromě RQF je udržován také registr, který poskytuje podrobnější informace o každé z kvalifikací.

<http://register.ofqual.gov.uk/>

Úroveň kvalifikace (Qualification level)

Úrovně označují obtížnost a složitost znalostí a dovedností spojených s každou kvalifikací. Rámec má osm úrovní podepřených třemi „vstupními“ úrovněmi. Ačkoliv většině kvalifikací je přidělena jedna úroveň, některé kvalifikace, např. všeobecné osvědčení sekun-

dárního vzdělání (*General Certificate of Secondary Education* – GCSE), může překlenout více úrovní.

Rozsah kvalifikace (Qualification Size)

Rozsah je celková odhadovaná doba, kterou obvykle trvá studium a hodnocení pro získání kvalifikace. To může trvat od několika hodin až po několik let studia a různým žákům může trvat získání stejné kvalifikace různě dlouho. Rozsah je vyjádřen v termínech celkové kvalifikační doby (*Total Qualification Time*). Část této doby je obvykle strávena při vyučování nebo práci pod dohledem spíše než samostudiem a nazývá se hodiny vedeného učení (*Guided Learning Hours*).

Kvalifikační zkoušky mohou být skládány na různých úrovních, vyžadují však podobný objem studia a dobu hodnocení. Studium kvalifikace na stejné úrovni může také trvat různou dobu a mít různou dobu hodnocení.

RQF nahradil v říjnu 2015 Rámec kvalifikací a kreditů (*Qualifications and Credit Framework* – QCF) a Národní rámec kvalifikací (*National Qualifications Framework* – NQF).

AK

Pramen:

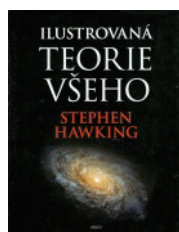
Regulated Qualifications Framework.

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/461298/RQF_Bookcase.pdf

<https://www.gov.uk/government/organisations/ofqual>

Vzkaz Stephena Hawkinga stresovaným čínským studentům

Dvoudenní testy rozhodují o tom, zda se mladí lidé dostanou na univerzitu, kterou si zvolili.

„Mnozí z vás se připravují na celostátní přijímací zkoušky na vysokou školu a já vám, příští generaci vědeckých mozků, chci popřát úspěch ve vašem akademickém snažení. Toto vyvrcholení tvrdé práce znamená jen začátek vaší skvělé budoucnosti.

Moji rodiče v době, když jsem dospíval, připisovali vzdělávání velkou váhu a já jsem vděčný za neomezené příležitosti, které mi studium poskytlo.

Ať se chcete stát lékařem, učitelem, vědcem, hudebníkem, inženýrem, nebo spisovatelem – nebojte se jít za svým přáním. Vy jste další generace velkých myslitelů a také vůdců, kteří budou utvářet budoucnost pro příští generace.“

Autor *Ilustrované teorie všeho* získal vzápětí 412 tisíc lajků.

Podle čínského ministerstva školství skládá letos dvoudenní přijímací zkoušky na vysokou školu (*gaokao*) kolem 9,4 milionů studentů. Tlak na mladé Číňany je obrovský – mnozí jsou odhodláni být první

z rodiny, kteří budou studovat na VŠ v nyní blahobytné asijské super-velmoci. Situace se zhoršuje tím, že Čína nedávno opustila politiku jednoho dítěte, což znamená, že mnozí mladí lidé musí spoléhat výhradně na podporu svých rodičů. Čínský systém sociálního zabezpečení je přinejlepším nevyrovnaný.

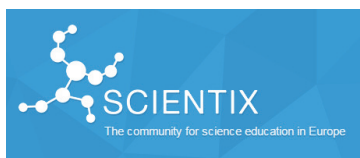
Čínští rodiče proto kladou velký důraz na vzdělávání. Šestileté děti se musí každý večer vypořádat s domácími úkoly, které zaberou několik hodin, i po běžné školní docházce.

Gaokao je dokonce spojováno s nárůstem sebevražd, které ročně způsobují ztrátu více než čtvrt milionu životů.

AK

Pramen: Campbell, Charlie. *Read Stephen Hawking's Charming Message to Stressed Chinese Students.* *TIME* June 7, 2016

<http://time.com/4359374/stephen-hawking-china-gao-kao-gaokao-examinations-college-university/?xid=newsletter-brief>

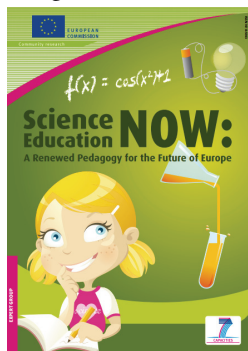
Studnice zdrojů STEM pomáhá zlepšovat vyučování v Evropě

Evropští studenti se velmi málo zajímají o přírodní vědy, techniku, inženýrství a matematiku (*science, technology, engineering and mathematics – STEM*). EU již má skutečný nedostatek odborníků v oblastech, které patří do STEM. Na pomoc členským státům při řešení tohoto problému přichází projekt SCIENTIX 2, financovaný EU, který poskytuje strategie pro široké převzetí a diseminaci přírodovědného a matematického vzdělávání založeného na zkoumání (*Inquiry-based science and maths education – IBSME*) spolu s dalšími metodologiemi, o nichž je známo, že zlepšují kvalitu přírodovědného vzdělávání.

Poslední výsledky komparativní analýzy SCIENTIX o vzdělávání v oblasti STEM publikované v lednu 2016 ukazují, že země v Evropě usilují o získání studentů, kteří se zajímají o studium a kariéru v oblasti STEM. Počet těch, kteří v předmětech STEM podávají neuspokojivé výkony, ovšem stále překračuje hodnotu 15 % stanovených strategickým rámcem pro evropskou spolupráci ve vzdělávání a profesní přípravě (ET 2020).

Podobný trend vedl k zahájení projektu SCIENTIX v roce 2010. Tento projekt, který připravil půdu pro SCIENTIX 2, vedl k vytvoření prvního online portálu shromažďujícího a prezentujícího informace z evropských projektů ve vzdělávání v oblasti STEM. Databáze projektu SCIENTIX v současnosti obsahuje přes 1400 vyučovacích materiálů, 700 výzkumných zpráv a 60 výcvikových kurzů, kterých využilo více než 3500 učitelů přírodních věd ke zlepšení svých kurzů. Zdroje produkuje 400 projektů EU, členských států a lokálně financovaných projektů o vzdělávání STEM, které jsou součástí online portálu SCIENTIX.

V posledních třech letech výrazně vzrostl počet registrovaných online uživatelů i účastníků pořádaných akcí. SCIENTIX uspořádal 29 národních konferencí, jednu evropskou konferenci v Bruselu, více než 20 webinářů, online diskuzních fór, devět vědeckých workshopů, 11 setkání na síti a mnoho dalšího. Přes 6000 lidí se zúčastnilo pořádaných akcí a 6400 lidí se zaregistrovalo na online portálu.

SCIENTIX 2 pokračuje v práci projektu SCIENTIX, inspiroval se však i zprávou Přírodovědné vzdělávání dnes, Obnovená pedagogika pro budoucnost Evropy (*Science Education Now: A Renewed Pedagogy for the Future of Europe*), jejímž cílem je realizovat první a páté doporučení. Tato doporučení

volají po aktivnějším zapojení členských států do obnovy přírodovědného vzdělávání i po lepší srozumitelnosti mezi aktivitami na národní a evropské úrovni. Jinak řečeno, zatímco SCIENTIX definoval potřeby vzdělávací komunity STEM v Evropě, SCIENTIX 2 expanduje na národní úroveň aktivní spolupráci s národními kontaktními body. Spolupracuje s 30 zeměmi Evropy.

Dlouhodobý závazek

Od ukončení SCIENTIX v roce 2013 byla v portálu provedena různá zlepšení a služby zdrojů byly převedeny do vzdělávání v oblasti STEM, což přispělo k dosažení úspěšnosti SCIENTIX. Registrovaní uživatelé mohou nyní požadovat překlady učebních plánů, přírodovědných cvičení, výzkumných zpráv a dalších zdrojů, které jsou k dispozici ve 30 jazycích, pokud jsou publikovány v rámci *Creative Commons License*, umožňující překlady.

Strategie SCIENTIX na národní úrovni se už vyplácí, jak naznačuje komparativní analýza SCIENTIX. Příklady z Belgie, Estonska a Rakouska ukazují, že tyto země již využily výměnu dobrých praktických zkušeností. Byly schopny lépe začlenit inovativní pedagogické postupy a zdroje do programů přípravy učitelů a vybudovat síť pro profesní rozvoj učitelů. Více zemí se odchyluje od tradiční formy vzdělávání, v níž je učitel středem pozornosti, k učení založenému na zkoumání a k výuce sociálně ekonomických aspektů vědy.

Tento posun od tradičních forem vzdělávání ke vzdělávání zaměřenému na žáka, v němž je klíčové objevování, vyžaduje neustálou finanční a politickou podporu. SCIENTIX již dostal uděleno financování na další tři roky. Bude pokračovat v činnosti shromažďováním zdrojů a jejich zpřístupňováním a udržováním živé komunity, která kombinuje osobní styk, profesní přípravu a komunikaci online. Chce se stát viditelnější pro učitele v profesní přípravě a v odborných školách,

aby se SCIENTIX stal referenčním bodem pro všechny lidi, kteří se zajímají o vstup do učitelské profese.

Dalším klíčovým aspektem, na který by SCIENTIX měl zůstat v budoucnu zaměřený, je genderová rovnost. Komparativní analýza projektu odhalila, že počáteční a další vzdělávání učitelů se v 80 % pozorovaných zemí nezaměřuje na genderově specifické zájmy a postoje ke vzdělávání STEM. Přípravou učitelů a objasněním, jak gender může ovlivnit postoje lidí ke STEM, lze přilákat k těmto předmětům více dívek. SCIENTIX 2:

- Je koordinován Evropskou sítí škol v Belgii.

- Je financován v rámci FP7-SIS – *Specific Programme "Capacities": Science in society.*
- <http://cordis.europa.eu/project/rcn/110349>
- Webové stránky projektu: <http://www.scientix.eu>
- <http://bit.ly/1WlakA2>

AK

Pramen:

*STEM resources repository helps improve teaching across Europe. research*eu, result magazine. No 52, May 2016, p. 21–22.*
http://cordis.europa.eu/research-eu/magazine_en.html

Postupové cesty ke studiu na VŠ ve Spojeném království

Zvýšený počet uchazečů o studium na vysokých školách vede k rozšíření škály sekundárního vzdělání, které uchazeči mají, o vzdělání profesní povahy. Služba pro přijímání na univerzity a koleje (Universities and Colleges Admissions Service – UCAS) zveřejnila počty z roku 2015, které ukázaly, že 63 % z 18letých uchazečů přišlo z tradičního všeobecného vzdělávání.

Zpráva je výstupem z projektu, který UCAS uskutečnila koncem roku 2015. Úkolem projektu bylo vytvořit řadu informačních a poradenských produktů jak pro studenty, tak pro poskytovatele vysokoškolského vzdělávání (*higher education provider* – HEP), které by podpořily změny v nabídce kvalifikací pro 16–19leté potenciální uchazeče o studium a pomohly jim najít správnou postupovou cestu na VŠ.

Byly identifikovány některé problémy, které studenti při výběru kvalifikací Level 3 (úroveň 3) musí řešit. Jejich výběr je silně ovlivněn tím, do jaké míry chápou, jak budou na jejich postupovou cestu pohlížet potenciální zaměstnavatelé nebo HEP.

Klíčové problémy:

- Nabídka kvalifikací je složitá a HEP, zaměstnavatelé, žáci, rodiče a učitelé ji moc nechápou.
- Nabídka kvalifikací je dynamická a od roku 2016 budou zavedeny významné změny:
 - změny v A levels (*Advanced – Level General Certificate of Education*, všeobecné osvědčení vzdělání – pokročilá úroveň),
 - zavedení Tech Levels (*Technical Level qualifications* – kvalifikace odborné úrovně),
 - zajištění, že všechny pokročilé kvalifikace jsou rigorózní, s důkladným hodnocením,
 - rozšíření učňovství.

- Více studentů si volí různorodé kvalifikační cesty.
- Profesní cesty ve Skotsku jsou odlišné.
- Na VŠ chodí více studentů s kvalifikacemi jinými než A levels.

Zvýšení počtu a podílu žáků, kteří mají na Level 3 jiné kvalifikace než A level, představuje problémy s postupem jak pro ně, tak pro HEP a pro potenciální zaměstnavatele. Zkoumány byly tyto problémy:

- nerovnováha mezi požadavky HEP a reálnou schopností poskytovatelů Level 3 aplikovaných všeobecných a odborných kvalifikací je poskytnout,
- efektivní výběr vhodného vysokoškolského vzdělávání uchazeči,
- podpůrné strategie – někteří HEP iniciovali přechodové programy pro studenty, bude jich však třeba ještě víc, protože počet studentů s méně tradičními kvalifikacemi nebo přicházejících z méně tradičních cest se zvyšuje.

Ve zprávě se také navrhuje některé akce ke zvážení jednotlivcům nebo organizacím zodpovědným za mladé lidi, kteří v 18 letech přecházejí do vysokoškolského vzdělávání, učňovství nebo zaměstnání. To platí pro HEP i pro učitele a poradce ve školách a vysokých školách.

Mezi tyto akce patří:

- zajistit pochopení rozdílů mezi různými kvalifikačními cestami a důsledků pro další postup,

- pomáhat porozumět tomu, jak je kvalifikace mění,
- stanovovat jasné vstupní požadavky k zajištění správné shody mezi studentem a kurzem,
- budovat partnerství mezi klíčovými zdrojovými školami¹ a vysokými školami za účelem rozvíjet a sdílet chápání kvalifikačních cest,
- zvažovat přechodovou podporu, kterou studenti s méně tradičními kvalifikacemi mohou potřebovat,
- seznámit přijaté studenty a učitelský sbor s těmito záležitostmi.

Doufáme, že tento dokument zvýší povědomí o problémech a vyvolá zpětnou vazbu a angažovanost ve školách a ve vysokoškolském sektoru.

AK

¹ feeder school – zdrojová škola pro spádovou školu vyššího stupně

Pramen:

Progression pathways. 2016. 48 p.

https://www.ukcas.com/sites/default/files/progression_pathways_report_final_v2_0.pdf

Deset opatření, která pomohou lidem v Evropě k lepším dovednostem

První informaci o těchto opatřeních přinesl Cedefop. Vzápětí se však objevila na webových stránkách Evropské komise v překladu do všech úředních jazyků EU.

Proč Evropa potřebuje novou agendu dovedností?

V rychle se měnícím světovém hospodářství budou dovednosti do značné míry určovat konkurenceschopnost a inovativnost. Jsou významným motorem pro investice a působí jako katalyzátor růstu a vytváření pracovních míst. Budoucí prosperita Evropy závisí na optimálním využití našeho lidského kapitálu.

Asi 70 milionů Evropanů neumí dostatečně číst a psát a počítat a 40 % obyvatel EU nemá digitální dovednosti. Jsou tak ohroženi nezaměstnaností, chudobou a sociálním vyloučením.

40 % evropských zaměstnavatelů těžko hledá lidi se správnými dovednostmi pro růst a inovace. Naopak mnoho kvalifikovaných mladých lidí pracuje na pozicích, které neodpovídají jejich nadání ani ambicím.

Nová agenda dovedností pro Evropu má zlepšit výuku a uznávání dovedností – od základních až po ty odbornější i průřezové a občanské dovednosti – a tím zvýšit zaměstnatelnost. Agenda tak přispívá k první politické prioritě Evropské komise, kterou je „Nový impulz pro zaměstnanost, růst a investice“.

Opatření		Harmonogram
Zlepšení kvality a relevantnosti nabývaných dovedností		
Posilování základů: základní dovednosti	Návrh Komise na doporučení Rady o zřízení záruky k získání dovedností (viz COM(2016) 382)	červen 2016
Posilování odolnosti: klíčové schopnosti a odbornější, komplexnější dovednosti	Návrh Komise na přezkum klíčových schopností pro celoživotní učení se zvláštním zřetelem na podporu podnikatelského ducha a doprovodných evropských referenčních rámců	čtvrté čtvrtletí roku 2017
Odborné vzdělávání a příprava jakožto první volba	Návrhy Komise podporující modernizaci VET, jako je možná revize evropského referenčního rámce pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy (EQAVET) a evropského systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET)	druhé čtvrtletí roku 2017
Připojení k internetu: zaměření na digitální dovednosti	Zahájení iniciativy „Koalice pro digitální dovednosti a pracovní místa“	konec roku 2016
Zajistit lepší viditelnost a srovnatelnost dovedností a kvalifikací		
Zvýšení transparentnosti a srovnatelnosti kvalifikací	Návrh Komise na revizi evropského rámce kvalifikací (viz referenční dokument COM(2016) 383)	červen 2016
Včasné zjištění dovednostního a kvalifikačního profilu migrantů	Zavedení „nástroje pro vytvoření dovednostního profilu státních příslušníků třetích zemí“ s cílem podpořit včasné zjištění a doložení dovednostního profilu žadatelů o azyl, uprchlíků a dalších migrantů	červen 2016
Zdokonalování poznatků o dovednostech, dokumentace a informovaná profesní volba		
Lepší volba díky lepším poznatkům a informacím	Návrh Komise na revizi rámce Europass pro poskytování lepších služeb v oblasti dovedností a kvalifikací	třetí čtvrtletí roku 2016
Lepší volba díky lepším poznatkům a informacím	Další analýza a sdílení osvědčených postupů pro boj proti odlivu mozků	konec roku 2016
Zdokonalení poznatků o dovednostech v hospodářských odvětvích	Spuštění plánu pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností	červen 2016
Lepší porozumění výkonům absolventů	Návrh Komise týkající se iniciativy v oblasti sledování absolventů	druhé čtvrtletí roku 2017

Pramen: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-2020_cs.htm

Intenzivní kontakt s jazykem při učení němčiny je základem úspěchu

Jazykem se doslova obklopit a učit se jej na základě zážitků. Metody, které odborníci v Německu doporučují učitelům němčiny jako druhého jazyka při učení mladých lidí s imigračním původem, mohou být inspirující i pro české školství.

Učit se němčinu v zemi, v níž se touto řečí také mluví, je základním rysem oboru němčina jako druhý jazyk (*Deutsch als Zweitsprache* – DaZ). Němčina jako cizí jazyk se oproti tomu učí převážně v zahraničí. V prvním případě se němčina stává druhým jazykem jednotlivce – řeč osvojená jako první v pořadí se většinou staví naroveň mateřského jazyka a ve vědecké terminologii se popisuje jako první jazyk.

Výzkumy zaměřené na učení druhého jazyka se shodují v tom, že dobré ovládnutí prvního jazyka je předpokladem pro to, aby si člověk osvojil druhou řeč. Pokud v mateřském jazyce schází detailní vytváření obecných pojmů, bude podobná situace rychle rozpoznatelná také při učení druhého jazyka. Pokud naopak člověk dosáhne v druhém jazyce určité jazykové zralosti, je možné nezřídka pozorovat, že se jazykový výkon v prvním jazyce, a to jak v ústní, tak písemné podobě, dostane na druhé místo. Školní a profesní dráha se koneckonců uskutečňuje převážně ve druhém jazyce.

Rozhodující úlohu při úspěšném osvojování si německého jazyka má stupeň zájmu o jazyk a kulturu. Učitelům němčiny jako druhého jazyka se proto doporučuje, aby jazyk zprostředkovávali nejen v jeho struktuře, ale aby výuku pojímali také s emocionálním přístupem. Jazyk je totiž víc než komunikační nástroj všedního (pracovního) dne. Zahrnuje navíc emocionálně laděné obsahy, které se v různých kulturách tohoto světa rozmanitě projevují ve zvycích, obyčejích a tradicích.

V ideálním případě se vyučování němčiny jako druhého jazyka obohacuje o interkulturní témata a osobní zážitky. Může se tím totiž lépe vytvořit propojení mezi prvním a druhým jazykem. Úspěch se ukazuje především v tom, že lidé učící se druhý jazyk touto metodou projevují vyšší motivaci učit se němčinu a plynule mluví nebo píšou. Pro odborné vzdělávání mladých přistěhovalců může mít tento přístup rozhodující význam. Aby se dosáhlo integračního cíle mladých lidí s imigračním původem v profesní a kulturní oblasti, měly by být ve vyučování němčiny obsaženy právě aspekty relevantní pro odborné a interkulturní vzdělávání.

Obor *němčina jako druhý jazyk* je tudíž možné členit do těchto jednotlivých oblastí:

- explicitní a implicitní osvojování jazyka;

- podpora po příchodu do Německa;
- zohlednění jazykových znalostí;
- alfabetizace a rozšíření slovní zásoby;
- vícejazyčnost a interkulturní učení.

Výstavba jazykových prostředků z pohledu výzkumu mozku

„Zřeknout se lineárního vyučování cizího jazyka ve prospěch nelineární výuky znamená rozloučit se s mentalitou stavebnice. Nebudeme pokračovat podle schématu stavby zdi, při níž se má posazovat jeden kámen na druhý. Jazykové fenomény nejsou žádné kameny, nýbrž neostře množiny, [...] což dělá z učení cizích jazyků nelineární proces. Čím má student častější, mnohotvárnější a intenzivnější kontakt s jazykem, čím více zkušeností s ním zažívá, tím rychleji a na vyšší úrovni se stabilizuje jeho jazyková kompetence. [...] Podle všeho, jak stále jistěji poznáváme z výsledků neurobiologie a kognitivní vědy, můžeme vycházet z toho, že náš mozek, také během učení jazyka, pracuje souběžně vícerozměrně a nikoli lineárně.“¹

Tento pohled vycházející z výzkumu by měl hodně učitelů němčiny uklidnit v tom směru, že skutečné osvojení si druhého jazyka nenastane prostřednictvím zpracování kapitol z učebních materiálů. Heterogenitu jazykové úrovně jednotlivých žáků lze vysvětlit pomocí rozmanitých jazykových zkušeností a každodenních prožitků. Jazyk se vždy utváří individuálně. Každé vyučování obsahuje podle tohoto pohledu i jazykovou výuku a může být užitečné pro jednotlivé studenty, kteří se učí druhý jazyk.

Na druhou stranu by ovšem z tohoto přístupu neměla být vyvozována libovůle v plánování výuky. Žáci učící se cizímu a druhému jazyku potřebují v daném čase také odbočení k explicitní jazykové reflexi. „Proč je to v jazyce takhle?“ a „Existuje pro to nějaké gramatické pravidlo?“ jsou jen dvě otázky, které žáci při vyučování pokládají. Důležité přitom je nezabývat se gramatickými strukturami izolovaně, ale stále je ponechávat v komunikativním kontextu výukových témat. Změna mezi implicitní a explicitní jazykovou podporou představuje ideální, rytmickou formu, s jejíž pomocí lze utvářet vyučování vícerozměrně, a přizpůsobovat tak způsob práce činnosti lidského mozku.

Co nového v časopisech

Journal of Vocational Education & Training	
BROAD, Janet. Vocational knowledge in motion: rethinking vocational knowledge through vocational teachers' professional development. [<i>Odborné znalosti v pohybu: znovu promyslet odborné znalosti prostřednictvím profesního rozvoje odborných učitelů.</i>] JNET, Vol. 68, no. 2 (2016), p. 143–160. Empirické údaje pro zvážení současných diskusí týkajících se povahy odborných znalostí ve vyučování studentů v řemeslnických, odborných a profesních kurzech ve vyšších školách (<i>college</i>) dalšího vzdělávání. Koncept „znalostí v pohybu“ a teorie učení se na pracovišti jsou použity jako kompetenční rámec ke zkoumání aktivit dalšího profesního rozvoje (<i>continuing professional development</i> – CPD) odborných učitelů. Ten je použit k vysvětlení způsobů, jimiž učitelé používají CPD jako prostředek přístupu k odborným znalostem a k jejich přenesení z oborů do tříd. Data byla shromažďována pomocí dotazníků, do hloubky jsou interview a pozorování účastníků. Zjištění jsou prezentována podle pěti témat: 1) rozsah CPD, v němž se angažují odborní učitelé, 2) omezení výrokových explicitních znalostí, 3) zabývání se neuvědomovanými znalostmi (<i>tacit knowledge</i>) a jejich zachycování, 4) zvládání dočasné povahy odborných znalostí, 5) vytváření sítí v rámci profese a k profesi. Zjištění ukazují, že odborné znalosti jsou distribuovány a zapojovány do sítí a tato konceptualizace zviditelňuje některé způsoby, jímž jsou učitelé schopni prostřednictvím CPD přenést odborné znalosti z profesí do tříd.	BROCKMANN, Michaela & LAURIE, Ian. Apprenticeship in England – the continued role of the academic–vocational divide in shaping learner identities. [<i>Učňovství v Anglii – pokračující role všeobecně-odborného rozdělení v utváření identity žáků.</i>] JNET, Vol. 68, no. 2 (2016), p. 229–244. Několik po sobě jdoucích vlád usilovalo o zvýšení kvality učňovství v Británii tak, aby se dosáhlo rovnocennosti se školním vzděláváním. Zároveň však diskuse o rozdělení mezi školním a odborným vzděláváním dominovala debatám akademiků, politických činitelů a praktiků. Článek čerpá ze dvou nedávno provedených studií, které zkoumaly identitu učňů jako učících se v různých programech učňovství: údržba motorových vozidel (úroveň 2) a strojírenství (úroveň 3). Díky této práci lze zkoumat roli všeobecně-odborného rozdělení v budování identity a předpokládaných obtížných úkolů u odborných žáků. Bude se tvrdit, že mladí lidé, kteří mají daleko k „přirozené praktičnosti“, budou ve svých konstrukcích průběžných identit čerpat z normativních diskursivních kategorií. Tato zjištění vyvolala důležité otázky o systému učňovství ve Spojeném království tak, jak je v současnosti pojmán, a zároveň přitahují pozornost k možnosti ho změnit.
	Nový Prostor
ANDERSSON, Annika. Boundaries as mechanisms for learning in emergency exercises with students from emergency service organisations. [<i>Hranice jako mechanismy pro učení v pohotovostních cvičeních se studenty z organizací pohotovostních služeb.</i>] JNET, Vol. 68, no. 2 (2016), p. 245–262. Pro přípravu organizací reagujících v mimořádných situacích na nepředvídatelné okolnosti se používají různé druhy cvičení. Studie se zaměřuje na zkoumání hranic, které se objevují mezi spolupracujícími organizacemi při nácviku, a na to, jak tyto hranice využít při učení. Vychází z rámce hranic jako mechanismu učení a zkoumá cvičení, včetně scénářů a seminářů se studenty, kteří se vzdělávají pro práci u policie, ambulance a záchranných služeb ve Švédsku. Tematická analýza rozhovorů a pozorování ilustruje hranice ve slovní zásobě, prioritách, rolích, mezerách ve znalostech a překrývající se odpovědnosti mezi organizacemi. Hranice lze využít při cvičeních k podpoře studentů, k uvedení jejich znalostí do souladu s požadavky spolupráce. Jsou navrhovány koncepty hraniční práce a uvědomování si hranic tak, aby se obecněji zachytila dynamika učení v kontextu cvičení.	LÉDLOVÁ, Eva. Pole zlatem zalitá. Nový Prostor, č. 479, (2016), s. 8–9. Pěstování řepky jako biopaliva a jeho důsledky. V 90. letech se začala dotovat výroba metylesteru řepkového oleje coby alternativního zdroje energie (přimíchává se do nafty). V minulém roce zabírala pole s řepkou téměř 400 tisíc hektarů, tzn. 16 % orné půdy. Ve světovém měřítku způsobil biopalivový boom (řepka, kukuřice, sója) potravinovou krizi v roce 2008, kdy ceny potravin ve třetím světě vzrostly až o 70 %. Kromě toho musí být pole s řepkou ošetřována pesticidy, které způsobují zdravotní problémy např. srncům, nebo i včelám, které řepku opylují. Navíc po jednorázovém odkvetu rozlehlých lánů řepky nenajdou včely v okolí žádné jiné kvetoucí rostliny a včelaři je tak musí i v létě přikrmovat. <i>Časopisy jsou k vypůjčení v knihovně NÚV.</i>

Nové knihy v knihovně

HAWKING, Stephen.

Stručná historie času od velkého třesku k černým díram. 3. vyd. Praha : Argo : Dokořán, 2015. 202 s. Název originálu: *A Brief History of Time. From the Big Bang to Black Holes.* ISBN 978-80-2571-527-7; 978-80-7363-713-2 Sg. 8283

K myšlence determinismu má mnoho lidí nezměrný odpor, protože cítí, že omezuje volnost boha ovlivňovat svět. Nicméně ještě počátkem 20. století představoval determinismus nejběžnější přístup k vědeckému popisu světa. Jeden z prvních náznaků, že se této víry budeme muset zříci, se objevil v pracích britských vědců lorda Rayleigha a sira Jamese Jeanse. Jejich výpočty vedly k podezřelému výsledku, že každý horký objekt či těleso, jako je hvězda, vyzařuje nekonečné množství energie. Podle tehdy přijímaných fyzikálních zákonů totiž mělo horké těleso vysílat elektromagnetické vlny – rádiové vlny, viditelné světlo, rentgenové záření (paprsky X) atd. rovnoměrně na všech frekvencích. Tak například ve vlnách s frekvencí mezi jedním a dvěma biliony vln za sekundu by mělo rozžhavené těleso vydávat stejné množství energie jako ve vlnách s frekvencí mezi dvěma a třemi biliony vln za sekundu. Jelikož na počet vln za sekundu nebylo žádné omezení, znamenalo to, že celkový vyzařovaný výkon je nekonečně velký.

Aby předešel takovému nesmyslnému výsledku, navrhl roku 1990 německý vědec Max Planck, že světlo, paprsky X ani další vlny nemohou být vysílány libovolným způsobem, nýbrž pouze v určitých dávkách, které nazval kvanta. ...

Už to tak vypadá, že život v podobě, jak jej známe, je myslitelný pouze v těch oblastech, v nichž jeden časový rozměr a trojice prostorových rozměrů nejsou příliš svinuty. Lze se tedy dovolávat slabého antropického principu, pokud ovšem strunové teorie připouštějí existenci takových oblastí. Ukazuje se, že tomu tak skutečně je. Nelze vyloučit, že jsou ještě jiné oblasti vesmíru nebo jiné vesmíry (ať už zde slovo jiné znamená cokoliv), v nichž jsou všechny rozměry stočeny, nebo naopak víc než čtyři rozměry jsou téměř ploché.

KARTOUS, Bohumil.

Skandinávské zkušenosti s inkluzivním vzděláváním. Praha : EDUin, 2015. 70 s. ISBN 978-80-260-9310-7 Sg. 8278

Norsko *V rámci povinného vzdělávání je kladen primární důraz na včasnou intervenci. Odhalení překážek a problémů na začátku vzdělávání snižuje možnost protahování problémů v následujících letech. Právě uplatňování tohoto principu je v Norsku připisován klesající celkový počet žáků, kteří speciální vzdělávací podporu vyžadují.*

Finsko *Finský vzdělávací systém je ... odlišný několika ohledy. ... nástup dětí do povinného vzdělávání ... je stanoven na sedmý rok věku dítěte. Druhou zajímavostí je „extra“ rok po dokončení povinné školní docházky (v 16 letech). Žáci, kteří si nejsou jisti dalším směřováním, mohou v tomto roce vylepšit své vzdělávací výsledky a rozhodnout se pro další kariéru. Třetí zajímavostí je prostupnost na úrovni střední školy, která umožňuje žákům po dokončení všeobecně zaměřených studijních programů na SŠ (případně v jejich průběhu) absolvovat profesně zaměřené kurzy odborného charakteru.*

Švédsko *Střední vzdělávání není povinné a ve všech případech trvá tři roky. ... Úspěšně zvládne studium na SŠ ... 88 % žáků. Ve Švédsku ... nemají absolventi odborných středních škol možnost pokračovat ve studiu na univerzitách. Byť se jedná o změně, toto omezení zatím platí.*

Dánsko *Střední školy navazují na povinné vzdělávání. Jedná se o tři až čtyři roky (podle toho, zda žák absolvoval či neabsolvoval desátý rok studia) a dělí se podle tradičního modelu na školy zaměřené více na všeobecné předměty s výhledem na pokračování na vysokých školách a na odborně zaměřené školy a učiliště připravující žáky k určitému povolání. ... I z odborných středních škol lze pokračovat ve studiu na vysokých školách ... Zde je na místě znovu připomenout, že Dánsko patří mezi země s největším procentem vysokoškolsky vzdělaných lidí v populaci, přičemž politika podpory vysokoškolského vzdělávání trvá.*

Zajímavé internetové adresy

Internet of Things (IoT) česky Internet věcí

IoT je novinkou v informatice. Označuje drobná zařízení a různá čidla, která jsou bezdrátově propojitelná s počítači. Další podrobnosti si můžete přečíst v češtině, např. na adresách:

<http://www.embt.cz/cs/stranky/92-internet-of-things> https://cs.wikipedia.org/wiki/Internet_v%C4%9Bc%C3%AD
<http://www.svethardware.cz/internet-of-things-propojena-budoucnost/39560>

Zapleteno

Na webu se můžete poučit o přízích a pletení, ale i tom, jak zajímavě lze stránky udělat! <http://www.zapleteno.cz/>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí
 vydává Národní ústav pro vzdělávání,
 školské poradenské zařízení a zařízení pro další
 vzdělávání pedagogických pracovníků
 Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10

Redakce: anna.konopaskova@nuv.cz
 Internet:
<http://www.nuv.cz/vystupy/zpravodaj-odborne-vzdelavani-v-zahranici-1>
 registrováno u MK ČR pod číslem E 10679